

Kirjoverkkoperhonen

Asknätjäril (boknätjäril)
Euphydryas maturna

Uhanalaisuusluokka (IUCN): Uhanalaisuusluokka (IUCN):
elinvoimainen (LC)

Rauhoitettu (LSA 1066/2023)

EU:n lajikoodi: 6169

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja IV)
BOR suojelutaso suotuisa, paraneva

Luonnehdinta

Kirjoverkkoperhonen on suurehko päiväperhonen, jonka etusiipien kärkiväli 33–46 mm. Se on väritykseltään voimakkaanoranssi ja mustankirjava. Kirjoverkkoperhoselle on ominaista siipien tumma verkkokuviointi, jonka rajaamina on oransseja ja vaaleankellertäviä laikkuja. Takasiiven alareunassa ei ole mustaa pisteriviä, minkä perusteella laji on erotettavissa sukulaisistaan, erityisesti punakeltaverkkoperhosesta (*Euphydryas aurinia*). Kirjoverkkoperhosen siipien alapinnat ovat oranssintiilenpunaiset.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kirjoverkkoperhonen esiintyy Uudeltamaalta Keski-Suomeen ja Pohjois-Karjalaan ulottuvan linjan kaakkoispuolella. Vuonna 2021 laji havaittiin pitkän tauon jälkeen Kaiuusta. Kirjoverkkoperhonen on varsin yleinen levinneisyysalueensa sisällä, vaikka kannanvaihtelut vuosien välillä ovat suuria. Laji saattaa olla taantumassa levinneisyysalueensa länsiosissa, mutta kokonaisuutena kannat ovat pysyneet vakaina. Kirjoverkkoperhosen tyypillisimpiä elinympäristöjä ovat tuorepohjaiset reheväkasvuiset metsäniityt ja

avokallioiden reunamat, joilla kasvaa kangasmaitikkaa (*Melampyrum pratense*) ja metsämaitikkaa (*M. sylvaticum*), jotka ovat toukan pääasialliset ravintokasvit Suomessa.

Nykytila ja uhkatekijät

Suomella on erityisvastuu kirjoverkkoperhosen säilymisestä, sillä pääosa lajin kannoista Euroopan unionin alueella sijaitsee Suomessa. Lajin suojelutaso on nähtävästi nykyisellään suotuisa ilman erityisiä suojelutoimiakin. Suurin uhka kirjoverkkoperhosen esiintymiselle on sen elinympäristöjen umpeenkasvu. Nykyisin lajille soveliaat pienialaiset metsäniityt ovat pääosin metsänhakkuiden synnyttämiä. Kirjoverkkoperhonen näyttää selviytyvän siirtymällä umpeen kasvavilta hakkuuaukioilta uusille aukioille, joita metsätalous synnyttää. Kirjoverkkoperhosen esiintymistä Suomessa saattaa uhata metsänhoidossa ja maankäytössä laajemmin tapahtuvat muutokset. Laji on ilmeisesti hyötynyt metsäpaloista ja metsälaidunnuksesta, joita oli aiemmin nykyistä enemmän.

Hoitosuositukset

Lajille sopivia puoliavoimia ympäristöjä pitäisi vaalia. Muun muassa metsätaloudella voidaan vaikuttaa siihen, kuinka paljon metsien nuoria vaiheita tai muuten puoliavoimia metsäympäristöjä on tarjolla lajin elinympäristöiksi. Kirjoverkkoperhosen kantojen tilaa tulee seurata, jotta mahdollisten taantumien ilmetessä voidaan ryhtyä nopeisiin toimenpiteisiin lajin säilyttämiseksi.

Lähteet

- Kuussaari, M. & Heliölä, J. 2019: Maatalousympäristön päiväperhosseuran vuoden 2018 tulokset. Baptria 44: 52–63.
- Marttila, O., Haahtela, T., Aarnio, H. & Ojalainen, P. 1990. Suomen päiväperhoset. Suomen Perhostutkijain Seura. Kirjayhtymä, Helsinki. S. 252–253.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen Ympäristö 1. Ympäristöministeriö. 278 s. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4638-1>
- Somerma, P. 1997. Suomen uhanalaiset perhoset. Suomen ympäristökeskus, Suomen Perhostutkijain Seura, Helsinki. 336 s.

Kuva: Pekka Malinen, Luomus, CC-BY-SA-4.0